

Konferencja Wysokiego Szczebla
na temat
„Implementacji Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności,
naszej wspólnej odpowiedzialności”

Deklaracja z Brukseli

27 marca 2015 r.

Konferencja Wysokiego Szczebla zwołana w Brukseli w dniach 26 i 27 marca 2015 roku z inicjatywy belgijskiej prezydencji w Komitecie Ministrów Rady Europy („Konferencja”):

Potwierdza głębokie i stałe zaangażowanie Państw–Stron na rzecz Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności („Konwencja”) oraz ich silne przywiązanie do prawa do skargi indywidualnej do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka („Trybunał”) jako fundamentu systemu ochrony praw i wolności zawartych w Konwencji;

Uznaje nadzwyczajny wkład systemu konwencyjnego, od chwili jego ustanowienia, na rzecz ochrony i promowania praw człowieka w Europie oraz potwierdza jego podstawową rolę w utrzymaniu stabilności demokratycznej na całym Kontynencie;

Przypomina w tym względzie współzależność między Konwencją a pozostałą działalnością Rady Europy w obszarze praw człowieka, praworządności i demokracji, czego celem jest rozwój wspólnego obszaru demokracji i prawa zbudowanego na poszanowaniu praw człowieka i podstawowych wolności;

Potwierdza zasady przyjęte w Deklaracjach z Interlaken, Izmiru i Brighton oraz z zadowoleniem przyjmuje bardzo obiecujące rezultaty osiągnięte do dnia dzisiejszego przez Radę Europy w ramach reformy systemu konwencyjnego poprzez implementację tych deklaracji;

Przyjmuje w szczególności z zadowoleniem starania Trybunału związane z szybkim wdrożeniem Protokołu nr 14 do Konwencji, który wszedł w życie w dniu 1 czerwca 2010 roku, oraz spodziewaną w 2015 r. likwidację zaległości związanych ze skargami w sposób oczywisty niedopuszczalnymi;

W świetle pozytywnych rezultatów przyjmuje z zadowoleniem nowe metody pracy Komitetu Ministrów w obszarze nadzoru nad wykonywaniem wyroków Trybunału, które weszły w życie w dniu 1 stycznia 2011 r. i między innymi wzmacniają zasadę subsydiarności;

Przypomina subsydiarny charakter mechanizmu nadzorczego ustanowionego Konwencją, a także pierwszoplanową rolę władz, mianowicie rządów, sądów i parlamentów, oraz ich margines oceny w odniesieniu do gwarantowania i ochrony praw człowieka na poziomie krajowym, przy jednoczesnym włączeniu, tam gdzie to zasadne, krajowych instytucji ochrony praw człowieka oraz społeczeństwa obywatelskiego;

Podkreśla wynikające z art. 34 Konwencji zobowiązania Państw–Stron do nieutrudniania wykonywania prawa do skargi indywidualnej, w tym poprzez przestrzeganie art. 39 Regulaminu Trybunału dotyczącego środków tymczasowych oraz art. 38 Konwencji w sprawie zapewnienia Trybunałowi wszelkich niezbędnych ułatwień przy rozpatrywaniu spraw;

Podkreśla znaczenie art. 46 Konwencji dotyczącego mocy obowiązującej wyroków Trybunału, który przewiduje, że Państwa–Strony zobowiązują się do przestrzegania ostatecznego wyroku Trybunału we wszystkich sprawach, w których są stronami;

Kładzie nacisk na doniosłość dalszego promowania wiedzy na temat Konwencji oraz jej przestrzegania przez wszystkie instytucje Państw-Stron, włączając w to sądy i parlamenty, zgodnie z zasadą subsydiarności;

Przypomina w tym kontekście, że wykonywanie wyroków Trybunału może wymagać zaangażowania sądownictwa i parlamentów;

Zauważając postęp osiągnięty przez Państwa-Strony w odniesieniu do wykonywania wyroków, podkreśla znaczenie pełnego, skutecznego i szybkiego wykonywania wyroków oraz silnego zaangażowania politycznego Państw-Stron w tym względzie, a tym samym wzmocnienia ogólnej wiarygodności systemu konwencyjnego i Trybunału;

Jest przekonana, że oprócz już przeprowadzonych ulepszeń należy położyć nacisk na obecne wyzwania, w szczególności: skargi powtarzalne wynikające z niewykonywania wyroków Trybunału, czas, jaki zajmuje Trybunałowi rozpatrzenie i wydanie orzeczeń w odniesieniu do skarg potencjalnie zasadnych, zwiększająca się liczba wyroków pod nadzorem Komitetu Ministrów oraz trudności w wykonaniu przez Państwa-Strony niektórych wyroków ze względu na skalę, charakter lub koszty związane ze stwierdzonymi problemami. W związku z tym konieczne jest zapewnienie dodatkowych środków zmierzających do:

- i. kontynuowania działań mających na celu umożliwienie Trybunałowi zmniejszenia zaległości spraw zasadnych i powtarzalnych oraz orzekania w rozsądnym terminie w odniesieniu do nowych, potencjalnie zasadnych spraw, w szczególności dotyczących poważnych naruszeń praw człowieka;
- ii. zapewnienia pełnego, skutecznego i szybkiego wykonywania wyroków Trybunału;
- iii. zagwarantowania pełnego i skutecznego nadzoru Komitetu Ministrów nad wykonaniem wszystkich wyroków oraz rozwinięcia, we współpracy z Państwami-Stronami, dialogu dwustronnego oraz wsparcia Rady Europy w procesie wykonywania.

Wobec powyższego Konferencja:

- (1) Potwierdza silne przywiązanie Państw-Stron Konwencji do prawa do skargi indywidualnej;
- (2) Ponawia stanowczą determinację Państw-Stron w wykonywanie ich pierwszoplanowego obowiązku zapewnienia, aby prawa i wolności przewidziane w Konwencji i jej protokołach były w pełni zagwarantowane na poziomie krajowym zgodnie z zasadą subsydiarności;
- (3) Zaprasza wszystkich partnerów do zapewnienia środków niezbędnych do wypełnienia ich roli w odniesieniu do implementacji Konwencji, zgodnie z Konwencją przewidującą współodpowiedzialność Państw-Stron, Trybunału i Komitetu Ministrów;
- (4) Z zadowoleniem przyjmuje działania podjęte przez Trybunał, w szczególności związane z upowszechnieniem jego wyroków i decyzji poprzez noty informacyjne, praktyczny przewodnik w sprawie kryteriów dopuszczalności, jak również poprzez przewodniki na temat orzecznictwa oraz zestawienia tematyczne;
- (5) Potwierdza konieczność utrzymania niezawisłości sędziów oraz zachowania niezależności, jakości oraz autorytetu Trybunału;
- (6) Uznaje rolę Kancelarii Trybunału w utrzymaniu najwyższej wydajności zarządzania skargami oraz implementacji procesu reform;
- (7) Wzywa Trybunał, aby stał na straży marginesu oceny Państw-Stron;

- (8) Podkreśla potrzebę znalezienia, zarówno na poziomie Trybunału jak i w ramach wykonywania wyroków, skutecznych rozwiązań dotyczących spraw powtarzalnych;
- (9) Zachęca w tym względzie Państwa-Strony do nadania priorytetu alternatywnym procedurom postępowania, takim jak ugody oraz deklaracje jednostronne;
- (10) Przywołując art. 46 Konwencji podkreśla, że pełne, skuteczne i szybkie wykonywanie przez Państwa-Strony prawomocnych wyroków Trybunału ma charakter zasadniczy;
- (11) Przypomina znaczenie poszanowania przez Komitet Ministrów swobody wyboru przez Państwa-Strony środków mających na celu pełne i skuteczne wykonanie wyroków Trybunału;
- (12) Wzywa do poprawienia na poziomie zarówno Komitetu Ministrów, jak i Państw-Stron, w zgodności z zasadą subsydiarności, skuteczności systemu nadzoru nad wykonywaniem wyroków Trybunału;
- (13) Zachęca organy Rady Europy do zwiększenia oraz udoskonalenia swoich działań związanych ze współpracą oraz dialogiem dwustronnym z Państwami-Stronami dotyczącymi implementacji Konwencji, w tym poprzez ułatwienie dostępu do informacji na temat dobrych praktyk, oraz wzywa Państwa-Strony do pełnego wykorzystania powyższych działań;
- (14) Wzywa Państwa-Strony do podpisania i ratyfikowania, tak szybko jak to możliwe, Protokołu Nr 15 zmieniającego Konwencję oraz do rozważenia podpisania i ratyfikowania Protokołu Nr 16;
- (15) Potwierdza znaczenie akcesji Unii Europejskiej do Konwencji oraz zachęca do zakończenia tego procesu przy najbliższej okazji;
- (16) Odnotowuje prowadzone obecnie prace Komitetu Sterującego Praw Człowieka (CDDH) mające na celu wdrożenie Deklaracji z Brighton, dotyczące reformy systemu konwencyjnego oraz jego przyszłości długoterminowej, rezultaty których są oczekiwane w grudniu 2015 roku;
- (17) Przyjmuje niniejszą Deklarację w celu nadania politycznego impulsu bieżącemu procesowi reformy mającemu na celu zapewnienie długoterminowej skuteczności systemu konwencyjnego.

Plan Działania:

A. Interpretacja oraz stosowanie Konwencji przez Trybunał

1. Mając na uwadze kompetencję Trybunału do interpretowania i stosowania Konwencji, Konferencja podkreśla znaczenie jasnego i spójnego orzecznictwa, jak również interakcji Trybunału z władzami krajowymi oraz Komitetem Ministrów, a w związku z tym:
  - a) zachęca Trybunał do dalszego rozwijania regularnej współpracy oraz wymiany informacji z Państwami-Stronami oraz Komitetem Ministrów, w szczególności w odniesieniu do skarg powtarzalnych oraz skarg zawisłych;
  - b) z zadowoleniem przyjmuje prowadzenie przez Trybunał dialogu z najwyższymi sądami krajowymi oraz utworzenie sieci ułatwiającej wymianę informacji z sądami krajowymi na temat wyroków oraz decyzji Trybunału, a także zachęca Trybunał do dalszego pogłębiania tego dialogu;
  - c) z zadowoleniem przyjmuje wyrażoną przez Trybunał intencję sporządzania zwięzłych uzasadnień decyzji o niedopuszczalności wydawanych przez jednego sędziego oraz zachęca do rozpoczęcia takiej praktyki od stycznia 2016 roku;

- d) zachęca Trybunał do rozważenia sporządzania zwięzłych uzasadnień swoich decyzji odnoszących się do środków tymczasowych oraz decyzji panelu pięciu sędziów dotyczących nieuwzględnienia wniosków o przekazanie sprawy.
2. Przywołując pozostałe wyzwania, w tym sprawy powtarzalne, Konferencja podkreśla znaczenie skutecznej kontroli wypełniania przez Państwa-Strony zobowiązań wynikających z Konwencji oraz w związku z tym popiera:
- a) dalsze poszukiwanie oraz wykorzystywanie skutecznych praktyk zarządzania sprawami przez Trybunał, w tym w szczególności priorytetyzacji kategorii rozpatrywanych spraw, między innymi według ich znaczenia i pilności, oraz procedury wyroku pilotażowego;
  - b) dalsze rozważenie przez Trybunał – w konsultacji z Komitetem Ministrów oraz Państwami-Stronami, w szczególności poprzez agentów rządowych oraz ekspertów prawnych – ulepszenia jego funkcjonowania, w tym w odniesieniu do odpowiedniego załatwiania spraw powtarzalnych, zapewniając jednocześnie rozpatrywanie w odpowiednim czasie spraw zasadnych i niepowtarzalnych;
  - c) większą przejrzystość informacji nt. stanu postępowań toczących się przed Trybunałem, tak aby strony miały lepszą wiedzę na temat postępu procedury.

B. Implementacja Konwencji na poziomie krajowym

Konferencja przypomina główną odpowiedzialność Państw-Stron za zapewnienie stosowania oraz skuteczną implementację Konwencji i w związku z tym potwierdza, że władze krajowe, a w szczególności sądy, są pierwszymi strażnikami praw człowieka gwarantującymi pełne, skuteczne i bezpośrednie stosowanie Konwencji – w świetle orzecznictwa Trybunału – w ich narodowych systemach prawnych, zgodnie z zasadą subsydiarności.

Konferencja wzywa Państwa-Strony do:

1. Na etapie przed rozpatrzeniem spraw przez Trybunał i niezależnie od tego rozpatrzenia:
  - a) zapewnienia, aby potencjalni skarżący mieli dostęp do informacji na temat Konwencji oraz Trybunału, w szczególności na temat zakresu i ograniczeń ochrony gwarantowanej Konwencją, właściwości Trybunału oraz kryteriów dopuszczalności;
  - b) zwiększenia wysiłków na poziomie krajowym w celu podniesienia świadomości wśród członków parlamentu, a także udoskonalenia szkolenia sędziów, prokuratorów, prawników i urzędników państwowych na temat Konwencji oraz jej implementacji, w tym w kwestiach dotyczących wykonywania wyroków, poprzez zapewnienie że stanowi ono integralną część szkolenia zawodowego oraz ustawicznego, w tym także, tam gdzie jest to właściwe, poprzez posiłkowanie się Europejskim Programem Edukacji w zakresie Praw Człowieka dla Prawników (Programem HELP), a także programami szkoleniowymi Trybunału oraz jego publikacjami;
  - c) promowania w tym względzie wizyt studyjnych oraz staży w Trybunale dla sędziów, prawników oraz urzędników krajowych w celu podnoszenia ich wiedzy na temat systemu konwencyjnego;
  - d) podjęcia odpowiednich kroków w celu lepszej weryfikacji projektów aktów prawnych, obowiązujących aktów prawnych oraz wewnętrznych praktyk administracyjnych pod względem ich zgodności z Konwencją w świetle orzecznictwa Trybunału;

- e) zapewnienia na poziomie krajowym skutecznej implementacji Konwencji, podjęcia skutecznych środków w celu zapobieżenia naruszeniom oraz zapewnienia skutecznych krajowych środków odwoławczych odnoszących się do zarzucanych naruszeń Konwencji;
- f) rozważenia przekazania wpłat dobrowolnych na Fundusz Powierniczy Praw Człowieka oraz na specjalne konto Trybunału, aby umożliwić mu załatwienie zaległości w rozpatrywaniu zasadnych spraw, oraz promowania czasowych delegacji do Kancelarii Trybunału;
- g) rozważenia utworzenia niezależnej Krajowej Instytucji Praw Człowieka.

2. Po wydaniu przez Trybunał wyroków:

- a) dalszego zwiększania starań, by przedkładać w określonych terminach całościowe plany działań i raporty z wykonania [wyroków Trybunału – przyp. tłum.], które stanowią kluczowy instrument dialogu między Komitetem Ministrów a Państwami-Stronami, co może się również przyczynić do poprawy dialogu z innymi partnerami, takimi jak Trybunał, parlamenty krajowe lub krajowe instytucje praw człowieka;
- b) wdrożenia na poziomie krajowym w odpowiednim czasie, zgodnie z krajowym porządkiem prawnym, skutecznych środków odnoszących się do stwierdzonych przez Trybunał naruszeń Konwencji;
- c) rozwinięcia i przyznania wystarczających zasobów na poziomie krajowym w celu pełnego i skutecznego wykonywania wyroków oraz przyznania odpowiednich środków i umocowań agentom rządowym lub innym urzędnikom odpowiedzialnym za koordynację wykonywania wyroków;
- d) przyznania szczególnego znaczenia pełnemu, skutecznemu i szybkiemu działaniu w odniesieniu do wyroków wskazujących na problemy systemowe, które mogą również dotyczyć innych Państw-Stron;
- e) popierania wymiany z innymi Państwami-Stronami informacji oraz najlepszych praktyk, w szczególności w celu implementacji środków generalnych;
- f) promowania dostępności wyroków Trybunału, planów działań i raportów z wykonania [wyroków Trybunału – przyp. tłum.], a także decyzji i rezolucji Komitetu Ministrów poprzez:
  - rozwijanie [działań w celu] ich publikacji oraz upowszechniania wśród właściwych podmiotów (w szczególności, władzy wykonawczej, parlamentów oraz sądów, a także, tam gdzie to wskazane, krajowych instytucji praw człowieka oraz przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego), tak aby w większym stopniu zaangażować ich w proces wykonywania wyroków;
  - dokonywanie tłumaczeń lub streszczeń odpowiednich dokumentów, w tym, gdzie to wymagane, ważnych wyroków Trybunału;
- g) w ramach tych działań, utrzymywania i zwiększania środków finansowych, które umożliwiły Radzie Europy przetłumaczenie od 2010 r. dużej liczby wyroków na języki narodowe;
- h) w szczególności, zachęcania zaangażowania parlamentów krajowych w proces wykonywania wyroków – tam, gdzie jest to wskazane – na przykład poprzez przekazywanie im raportów rocznych lub tematycznych, lub organizowanie debaty z władzami wykonawczymi na temat implementacji niektórych wyroków;

- i) utworzenia – tam, gdzie jest to wskazane - „punktów kontaktowych” do spraw praw człowieka w ramach właściwych władz wykonawczych, sądowych lub ustawodawczych, oraz stworzenia między nimi sieci współpracy poprzez organizowanie spotkań, wymiany informacji, udziału w posiedzeniach lub przekazywania rocznych lub tematycznych raportów i newsletterów;
- j) rozważenia, zgodnie z zasadą subsydiarności, prowadzenia na poziomie krajowym regularnych debat na temat wykonywania wyroków z udziałem władzy wykonawczej i sądowniczej, jak również członków parlamentu, a także włączając – tam, gdzie jest to wskazane – przedstawicieli Krajowych Instytucji Praw Człowieka oraz społeczeństwa obywatelskiego.

C. Nadzór nad wykonywaniem wyroków

Konferencja podkreśla znaczenie efektywnego nadzoru nad wykonywaniem wyroków w celu zapewnienia długoterminowego i wiarygodnego systemu konwencyjnego, i w tym celu:

1. Zachęca Komitet Ministrów do:

- a) kontynuowania wykorzystywania – stopniowo zwiększając środki – wszelkich dostępnych instrumentów, w tym rezolucji tymczasowych, oraz do rozważenia skorzystania w razie potrzeby z procedur przewidzianych w art. 46 Konwencji, jeśli zostaną spełnione przesłanki;
- b) rozwijania w tym względzie dostępnych zasobów i instrumentów, w tym poprzez uzupełnianie wsparcia technicznego odpowiednim naciskiem politycznym, w celu zaradzenia przypadkom braku wykonania wyroków;
- c) promowania rozwijania lepszego współdziałania z innymi partnerami z Rady Europy w ramach ich kompetencji – w pierwszej kolejności z Trybunałem, Zgromadzeniem Parlamentarnym oraz Komisarzem Praw Człowieka;
- d) poszukiwania możliwości dalszego podnoszenia efektywności posiedzeń ds. Praw Człowieka, w tym również, choć nie jedynie, w odniesieniu do prezydencji, a także długości oraz częstotliwości posiedzeń, jednocześnie zapewniając międzyrządowy charakter tego procesu;
- e) rozważenia rozszerzenia zakresu przedmiotowego „art. 9” swojego Regulaminu w sprawie nadzorowania wykonywania wyroków oraz warunków ugód, poprzez dodanie komunikacji pisemnych od organizacji międzynarodowych lub organów wskazanych w tym celu przez Komitet Ministrów, jednocześnie odpowiednio zapewniając rządów prawo do odpowiedzi;
- f) zachęcania, gdy to wymagane, do obecności na posiedzeniach ds. Praw Człowieka przedstawicieli władz krajowych posiadających kompetencje, umocowanie oraz wysoką wiedzę na tematy poddane dyskusji;
- g) rozważenia przeprowadzania debat tematycznych na temat głównych kwestii związanych z wykonaniem licznych wyroków, tak aby wesprzeć wymianę dobrych praktyk między Państwami–Stronami borykającymi się z podobnymi trudnościami;
- h) szerszego uwzględnienia – tam, gdzie jest to stosowne – prac innych organów monitoringowych lub doradczych;
- i) kontynuowania działań w celu zwiększania przejrzystości procesu wykonywania wyroków w celu promowania dalszej wymiany informacji między zaangażowanymi stronami;

- j) wspierania zwiększania zasobów Departamentu Wykonywania Wyroków w celu umożliwienia mu wypełniania jego głównej roli, w tym jego funkcji doradczych, oraz zapewnienia współpracy oraz dialogu dwustronnego z Państwami-Stronami, poprzez zapewnienie liczniejszego stałego personelu, którego kwalifikacje obejmowałyby krajowe systemy prawne, jak też zachęcanie Państw-Stron do rozważenia oddelegowywania krajowych sędziów i urzędników.
2. Zachęca Sekretarza Generalnego oraz, za jego pośrednictwem, Departament Wykonywania Wyroków do:
- a) ułatwienia dostępu do regularnie aktualizowanej informacji na temat stanu wykonywania wyroków poprzez ulepszenie instrumentów IT, w tym baz danych, oraz - tak jak to uczynił Trybunał - sporządzania zestawień tematycznych lub odnoszących się do danych państw;
  - b) rozpowszechnienia podręcznika wspomagającego Państwa-Strony w przygotowywaniu planów i raportów działań;
  - c) prowadzenia dalszej refleksji na temat rekomendacji Audytu Zewnętrznego;
  - d) usprawnienia, o ile to konieczne, dialogu dwustronnego z Państwami-Stronami, w szczególności poprzez dokonywanie na wczesnym etapie oceny planów działań i raportów z działań oraz poprzez spotkania robocze z udziałem wszystkich odpowiednich partnerów krajowych, w celu promowania wspólnego podejścia w odniesieniu do środków koniecznych do wykonania wyroków, przy pełnym poszanowaniu zasady subsydiarności.
3. Ponadto zachęca:
- a) wszystkich właściwych partnerów w Radzie Europy do szerszego uwzględnienia kwestii dotyczących wykonywania wyroków w ramach swoich działań i programów współpracy oraz odpowiedniego kontaktowania się w tym celu z Departamentem Wykonywania Wyroków;
  - b) wszystkie komitety międzyrządowe Rady Europy do uwzględnienia w swoich działaniach tematycznych istotnych aspektów Konwencji;
  - c) Sekretarza Generalnego do ewaluacji działań Rady Europy w zakresie współpracy oraz wsparcia w odniesieniu do wykonywania wyroków, tak aby współpraca stała się bardziej ukierunkowana i zinstytucjonalizowana;
  - d) Sekretarza Generalnego do kontynuowania wykorzystywania swoich uprawnień - w oparciu o ocenę potrzeb w poszczególnych sprawach - mających na celu ułatwienie wykonywania wyroków poruszających kwestie złożone lub wrażliwe na poziomie krajowym, w tym poprzez wykonywanie uprawnień przekazanych mu/jej na podstawie art. 52 Konwencji;
  - e) Komisarza Praw Człowieka - przy wykonywaniu swoich funkcji, a w szczególności w ramach jego/jej wizyt krajowych - do kontynuowania kierowania do Państw-Stron - w oparciu o ocenę potrzeb w poszczególnych sprawach - kwestii związanych z wykonywaniem wyroków;
  - f) Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy do kontynuowania sporządzania raportów na temat wykonywania wyroków, organizowania działań mających na celu zwiększenie świadomości członków parlamentów krajowych na temat implementacji Konwencji oraz

zachęcania parlamentów krajowych do śledzenia wykonywania wyroków w sposób regularny i skuteczny.

Wdrożenie Planu Działania:

W celu implementacji Planu Działania, Konferencja:

- (1) po pierwsze i w szczególności wzywa Państwa-Strony, Komitet Ministrów, Sekretarza Generalnego oraz Trybunał do pełnego wdrożenia niniejszego planu;
- (2) wzywa Komitet Ministrów do podjęcia decyzji na sesji ministerialnej w dniu 19 maja 2015 roku w sprawie podsumowania stanu implementacji oraz zebrania dobrych praktyk dotyczących Zalecenia nr CM/Rec(2008)2 w sprawie skutecznej zdolności krajowej do szybkiego wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, oraz – jeśli to stosowne – do przygotowania aktualizacji Zalecenia w świetle praktyk rozwiniętych przez Państwa-Strony,
- (3) wzywa Państwa-Strony do przyjęcia, w świetle niniejszego Planu Działania, możliwych nowych środków mających na celu usprawnienie procesu wykonywania przez nie wyroków, oraz do przekazania informacji w tym względzie Komitetowi Ministrów przed końcem 2016 roku;
- (4) zachęca wszystkie Państwa-Strony do zbadania, razem z Departamentem Wykonywana Wyroków, wszystkich ich zawistych spraw, wskazania tych, które można zamknąć, oraz pozostałych przedstawiających większe problemy, a na podstawie tej analizy, do podjęcia działań zmierzających do stopniowego zmniejszania zaległości zawistych spraw;
- (5) wzywa w szczególności Komitet Ministrów oraz Państwa-Strony do zaangażowania w proces implementacji Planu Działania – tam, gdzie jest to wskazane – społeczeństwa obywatelskiego oraz Krajowych Instytucji Praw Człowieka;
- (6) zachęca Komitet Ministrów do dokonania oceny, przy uwzględnieniu kalendarza działań określonego w Deklaracji z Interlaken, zakresu, w jakim wdrożenie niniejszego Planu Działania zwiększyło skuteczność systemu konwencyjnego. Na podstawie powyższej oceny przed końcem 2019 roku Komitet Ministrów powinien zdecydować, czy konieczne będą dalej idące zmiany;
- (7) zwraca się do prezydencji belgijskiej o przekazanie Komitetowi Ministrów niniejszej Deklaracji oraz protokołu obrad Konferencji Brukselskiej;
- (8) zachęca przyszłe prezydencje w Komitecie Ministrów do monitorowania implementacji niniejszego Planu Działania.